

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 14. septembrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Artūrs Kučs un Jānis Neimanis, kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 164/2020),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Administratīvā procesa likuma 128. panta trešo daļu, ciktāl tā neparedz, ka maksātnespējas administrators, kas pilda savus amata pienākumus, tiek pilnībā vai daļēji atbrīvots no valsts nodevas samaksas administratīvajā procesā, (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, 92. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Administratīvā procesa likuma 128. panta trešā daļa noteic: “Tiesa (tiesnesis) pēc fiziskās personas lūguma, ievērojot tās mantisko stāvokli, var pilnīgi vai daļēji atbrīvot personu no valsts nodevas samaksas. Tiesa (tiesnesis), pieņemot lēmumu, ņem vērā to, vai šīs personas iesniegtos citus pieteikumus,

sūdzības un lūgumus administratīvajai tiesai pēdējo triju gadu laikā vairākkārt atteikts pieņemt, atteikts izskatīt, tie atstāti bez izskatīšanas vai noraidīti.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt vienīgi tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja ir maksātnespējas administratore. Viņa vērsās Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, lai saņemtu informāciju par kāda parādnieka radniekiem, taču viņai tika atteikts šo informāciju sniegt bez maksas. Viņa vērsās administratīvajā tiesā, lai pārsūdzētu šo lēmumu. Administratīvās rajona tiesas tiesnesis atteica atbrīvot pieteikuma iesniedzēju no valsts nodevas samaksas par pieteikuma iesniegšanu tiesā, norādot, ka apstrīdētā norma neattiecas uz maksātnespējas administratoriem, pildot savus amata pienākumus. Augstākā tiesa šo lēmumu atstāja negrozītu. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tādējādi aizskartas viņas tiesības uz taisnīgu tiesu un tiesības uz īpašumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.²panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, jo ir pārsūdzējusi pirmās instances tiesas tiesneša lēmumu par atteikšanos atbrīvot no valsts nodevas samaksas.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmais teikums nosaka: „Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no Augstākās tiesas lēmuma, ar kuru atstāts negrozīts pirmās instances tiesas tiesneša lēmums, pieņemšanas dienas, tas ir, no (datums). Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2020. gada 12. augustā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība katrai prasījumā Satversmes tiesai norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzēja ir norādījusi, ka apstrīdētā norma neatbilstot Satversmes 1. pantā ietvertajam taisnīguma principam, Satversmes 92. panta pirmajam un trešajam teikumam, kā arī Satversmes 105. pantam.

No Satversmes 1. panta izriet virkne tiesiskas valsts principu, tostarp arī taisnīguma un tiesiskuma princips, kas prasa, lai lietas tiktu izskatītas tādā kārtībā, kas nodrošinātu to taisnīgu un objektīvu izspiešanu, un lai ikviena kriminālprocesa, civilprocesa un administratīvā procesa rezultāts būtu taisnīgs. (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 11. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-28-01 12. punktu*).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu var ierobežot, tomēr tās nav absolūtas. Šīs tiesības var tikt ierobežotas tiktāl, ciktāl tās netiek atņemtas pēc būtības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 12. punktu*). Kritēriji, pēc kuriem vērtējama tiesību normas atbilstība tiesībām uz

taisnīgu tiesu, var atšķirties atkarībā no tā, vai konkrētā tiesību norma pilnībā liedz personai noteiktas, konkrētajā situācijā nodrošināmas garantijas tiesību uz taisnīgu tiesu īstenošanai (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 14. jūnija spriedumu lietā Nr. 2017-23-01*) vai paredz šo garantiju ierobežojumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa spriedumu lietā Nr. 2011-16-01*).

Lai izvērtētu, vai apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums atbilst Satversmes 105. pantam, Satversmes tiesa noskaidro, vai attiecīgais ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai šim ierobežojumam ir leģitīms mērķis un vai ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 15. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-25-01 10.2.–11.3.3. punktu*). Savukārt, pamatojot ierobežojuma neatbilstību samērīguma principam, pieteikumā jānorāda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 23. punktu*).

Pieteikumā nav veikta iepriekš minēto kritēriju analīze un pamatota apstrīdētās normas neatbilstība Satversmei. Pieteikuma iesniedzēja savā pieteikumā norāda, ka neesot taisnīgi, ka maksātnespējas administratori netiekot atbrīvoti no valsts nodevas samaksas administratīvajā procesā un esot nepieciešams cits regulējums. Tomēr šādus vispārīgus Pieteikuma iesniedzējas apsvērumus nevar uzskatīt par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 164/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš